

Marian Gabrowski

SZUBIENICA Z MISZKOWIC

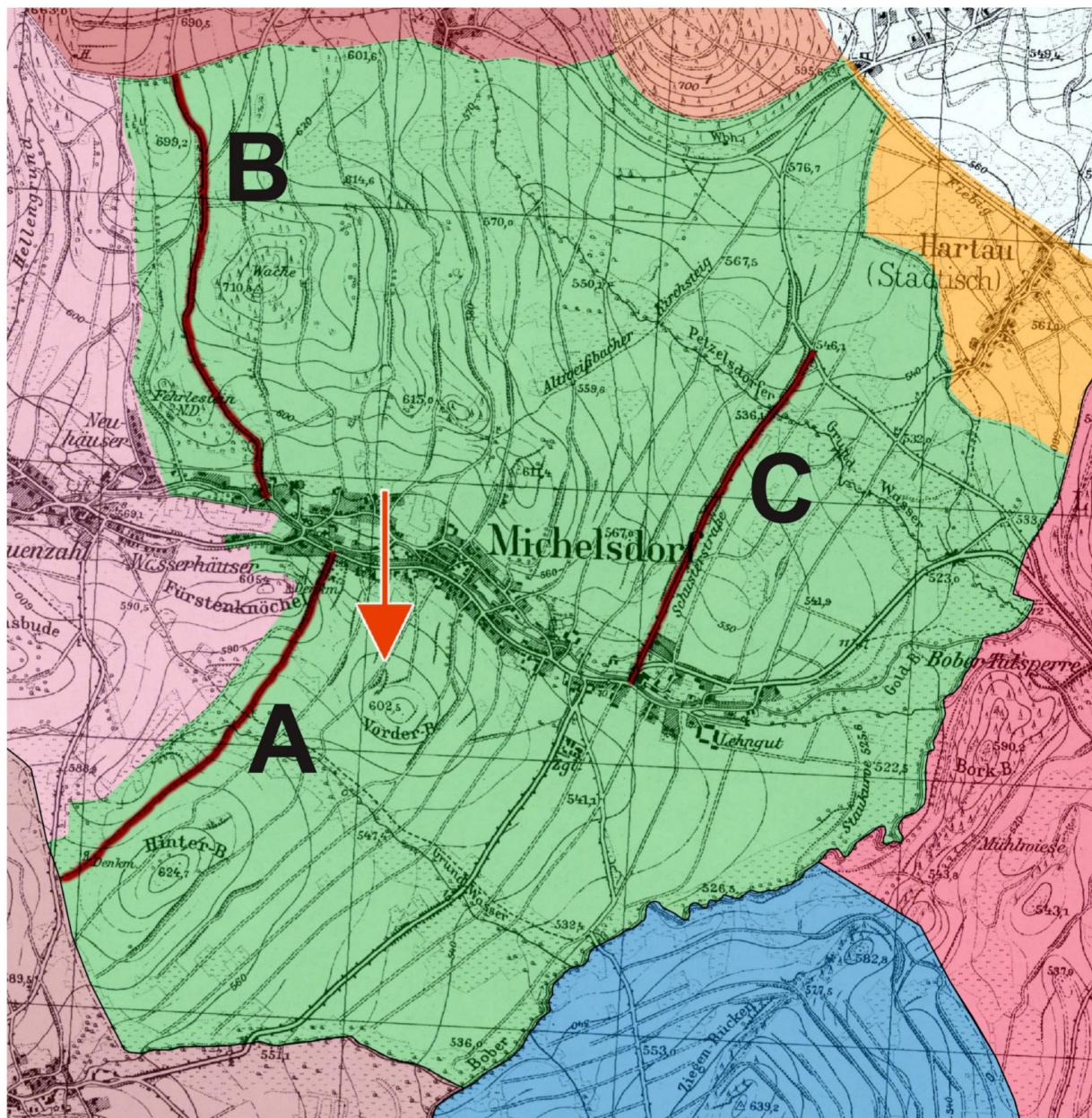
Miszkowice (niem. *Michelsdorf*) to wioska leżąca na wschodnich krańcach Karkonoszy, na terenie gminy Lubawka. W literaturze można natrafić na informację, że znajdowała się tu niegdyś szubienica. Miał to być drewniany obiekt o trzech słupach¹. Nie znamy jednak jego dokładnej lokalizacji, wiemy jedynie, że znajdował się na gruntach należących do dóbr miszkowickich².

Na ciekawy trop, umożliwiający podjęcie próby dokładniejszego wskazania miejsca straceń, natrafiłem w wykazie dawnych nazw, jaki zamieszczony został w latach 60. ubiegłego wieku w gazecie *Schlesischer Gebirgsbote*. Wspomniano tu, że w Miszkowicach wśród miejscowych nazw występowała niegdyś góra *Galgenberg*, gwarowo określana też jako *dr Goljabarg* lub też *'s Goljapüschla*; było to małe wzgórze ze skałami i krzewami przed łąką *Ochsenwiese*, a w jej opisie dodano, że znajdowało się tu niegdyś *średnio-wieczne miejsce straceń do 1810 roku*³.

To samo źródło stwierdza też, że łąka *Ochsenwiese* to łąka o powierzchni 1,5 ha przy końcu górnej drogi *Viehwege*⁴. Z kolei *Viehwege* to droga, którą niegdyś wypędzano bydło na pola. Jednakże w Miszkowicach aż trzy drogi określane były tą nazwą: dwie górne i jedna dolna. Jedna z górnych dróg zaczynała się przy budynku nr 6 i biegła w kierunku Paczyna, a druga miała swój początek przy budynku nr 207 i biegła w kierunku Opawy. Wiadomo też, że góra Książęca Kostka (niem. *Fürstenknöchel*) znajdowała się *na początku górnej drogi Viehwege*⁵. Dolna droga *Viehwege* zaczynała się przy budynku nr 114 i biegła w kierunku Paprotek⁶. Należy tu zauważyć, że po wojnie numeracja domów uległa zmianie.

Miszkowicka szubienica pojawia się też w innym artykule, również opisuującym dawne nazwy miejscowe we wschodnich Karkonoszach. Czytamy tu: *Karczma Książęca, najstarszy dom w Miszkowicach, został tak nazwany, ponieważ mówi się, że został zbudowany w 1012 roku przez księcia Michała, od którego cała wioska wzięła swoją nazwę. Góra, na zboczu której stoi tenże dom, jest również nazywana Książęcą Kostką. Przez tę niewielką górę można dotrzeć do Galgenbusch, gdzie do XVII wieku odbywały się egzekucje na szubienicy*⁷.

Powyższa wzmianka pozwala ustalić, że szubienica znajdowała się przy tej górnej drodze *Viehwege*, która prowadziła w kierunku Opawy. Przedwojenna mapa topograficzna w granicach Miszkowic i w sąsiedztwie tej drogi ukazuje tylko dwie góry: *Hinter Berg*, o wysokości 624,7 m, noszącą dziś nazwę

1. Fragment dawnej mapy topograficznej, na którym kolorem zielonym zaznaczono tereny należące do miejscowości Miskowice, natomiast literami oznaczono lokalizację dróg Viehwegę wiodących w kierunku A) Opawy, B) Paczyna i C) Paprotek. Czerwona strzałka wskazuje położenie cypla wzmiankowanego w tekście.

Zagórze, oraz mierzącą 602,5 m *Vorder Berg*, nazywaną dziś Przednia. Jednakże przywołany wcześniej artykuł, wspominający o dawnych nazwach miejscowych, podaje nazwy również dla wzniesień o tych dokładnie wysokościach; góry te nazwano tam odpowiednio *Buchhübel* oraz *Wilhelmshöh*⁸. Dlatego też należy je wykluczyć.

Jednakże poza tymi dwoma szczytami przy drodze wiodącej do Opawy nie ma już kolejnej leżącej w Miskowicach góry, która niegdyś mogła być nazywana *Galgenberg*. Dlatego też moim zdaniem bardzo obiecujące jest spostrzeżenie Daniela Wojtuckiego, który odwiedził oba te wzniesienia. Jako oso-

2. Bezimienny cypel na zboczach góry Przednia, fot. D. Wojtucki.

ba od lat zajmująca się badaniami miejsc straceń zauważył on, że na północny zachód od Przedniej znajduje się niewielki cypel, którego lokalizacja byłaby odpowiednia dla umiejscowienia szubienicy. Miejsce to wydaje się być zgodne z przywołanymi wcześniej opisami, jednakże jego potwierdzenia wymaga dalszych badań.

¹ D. Wojtucki, *Publiczne miejsca straceń na Dolnym Śląsku od XV do połowy XIX wieku*, Wrocław 2009, s. 370.

² Ibidem.

³ *Flurnamensammlung der Historischen Kommission für Schlesien*, [w:] *Schlesischer Gebirgsbote*, 16/1962, s. 250; w oryginale: *kleiner Hügel mit Felsen und Buschwerk vor d. Ochsenwiese* oraz *einst mittelalterliche Hinrichtungsstätte bis 1810*.

⁴ Ibidem, s. 251; w oryginale: *1.5 ha Wiese am Ende des oberen Viehweges*.

⁵ Ibidem, s. 249; w oryginale: *am Anfang des oberen Viehweges*.

⁶ Ibidem, s. 249; w oryginale: *auf demselben wurde früher das Vieh auf die Felder getrieben* oraz *es gab einen oberen bei Nr.6 bis Petzelsdorf, und von Nr. 207 bis Oppau; der untere von Nr. 114 bis Hartau städt*.

⁷ *Flurnamen im östlichen Riesengebirge*, [w:] Schlesischer Gebirgsbote, 1/1956, s. 10; w oryginale: „Fürstenkretschan“, dem ältesten Hause von Michelsdorf, das so benannt worden ist, weil es ein Fürst Michael, von dem auch der ganze Ort seinen Namen hat, im Jahre 1012 erbaut haben soll. Ebenso heißt der Berg, an dessen Abhang jenes Haus steht, der „Fürstenknöchel“. Ueber diesen kleinen Berg hinweg gelangt man zum „Galgenbusch“, wo bis zum siebzehnten Jahrhundert die Hinrichtungen am Galgen stattfanden.

⁸ *Flurnamensammlung der Historischen...*, op. cit, s. 250.

Zusammenfassung

GALGEN IN MISZKOWICE (MICHELSDORF)

Der Text beschreibt die Suche nach dem Standort des Galgens in Miszkowice (Michelsdorf), einem Dorf am östlichen Rand des Riesengebirges. Der Galgen soll sich auf einem zum Gut Miszkowice (Michelsdorf) gehörenden Grundstück befunden haben, sein genauer Standort ist jedoch unbekannt. In den gefundenen Texten finden sich Hinweise auf Orte namens Galgenberg und Galgenbusch, an denen sich einst eine Hinrichtungsstätte befand, deren Lage jedoch nicht eindeutig bestimmt werden konnte. Es scheint, dass der Galgen auf einer kleinen Landzunge nordwestlich des Frond-Bergs stand, aber die Bestätigung dieser Annahme erfordert weitere Untersuchungen.

Resumé

ŠIBENICE V MISZKOWICÍCH

V textu je popsáno pátrání po umístění šibenice v Miszkowicích, obci ležící na východním okraji Krkonoš. Šibenice se měla nacházet na pozemcích patřících k panství Miszkowice, její přesná poloha však není známa. V dostupných textech se objevily zmínky o místech zvaných Galgenberg a Galgenbusch, kde se kdysi nacházelo popraviště, ale polohu nebylo možné jednoznačně určit. Zdá se, že šibenice mohla být umístěna na malém výběžku severozápadně od vyvýšeniny Przednia, ale k potvrzení této domněnky je zapotřebí dalšího výzkumu.